

Retningslinjer for individuelt tilrettelagt barnehagetilbud for barn med nedsatt funksjonsevne etter §37 i Barnehageloven.

Sør-Odal kommune 2025.

Innhold

Innhold

1.Hjemmel	3
1 Avgrensning og presisering av retningslinjene	3
1.1 Det ordinære barnehagetilbudet – barnehageeier sitt ansvar	3
1.2 Tilrettelegging etter barnehageloven § 37 – kommunen sitt ansvar	3
1.3 Unntak – uforholdsmessig byrde for kommunen	4
1.4 Tilrettelegging eller spesialpedagogisk hjelp?	4
2 Kommunen sin «aktivitetsplikt» - plikt til å fange opp barn som trenger tilrettelegging	5
2.1 Sikring av tilretteleggingsplikten – innhold i vedtaket	5
2.2.1 Samtykke	6
2.2.2 Vedtaket	6
2.2.3 Klage til Statsforvalteren	7
3 Rapportering og evaluering av vedtaksperioden	7
3.1 Plan for tilrettelegging for barn med vedtak	8
3.2 Evaluering	8
4 Avvik	8
6. Ansvar – gjennomføring	9
7 Referanser/kilder	11

1.Hjemmel

Barnehageloven § 37:

«Kommunen skal sikre at barn med nedsatt funksjonsevne får et egnet individuelt tilrettelagt barnehagetilbud. Plikten til tilrettelegging omfatter ikke tiltak som innebærer en uforholdsmessig byrde for kommunen. Ved vurderingen av om tilretteleggingen innebærer en uforholdsmessig byrde, skal det særlig legges vekt på tilretteleggingens effekt for å nedbygge funksjonshemmende barrierer, de nødvendige kostnadene ved tilretteleggingen og virksomhetens ressurser.

Kommunen fatter vedtak om tilrettelegging av barnehagetilbudet til barn med nedsatt funksjonsevne.»

1 Avgrensning og presisering av retningslinjene

- informasjon om ansvar med mer.

1.1 Det ordinære barnehagetilbudet – barnehageeier sitt ansvar

Barnehagen skal tilpasse tilbudet ut fra blant annet barnet sitt funksjonsnivå, jf. barnehageloven § 2 tredje ledd.

Rammeplanen sier at barnehagen skal

«sørge for at barn som trenger ekstra støtte, tidlig får den sosiale, pedagogiske og/eller fysiske tilretteleggingen som er nødvendig for å gi barnet et inkluderende og likeverdig tilbud.».

Videre sier rammeplanen at barnehagen

«skal tilpasse det allmennpedagogiske tilbudet etter barnas behov og forutsetninger, også når noen barn har behov for ekstra støtte i kortere eller lengre perioder. Barnehagen skal sørge for at barn som trenger ekstra støtte, tidlig får den sosiale, pedagogiske og/eller fysiske tilretteleggingen som er nødvendig for å gi barnet et inkluderende og likeverdig tilbud. Tilretteleggingen skal vurderes underveis og justeres i tråd med barnets behov og utvikling.».

Barnehageeier har dermed et selvstendig ansvar for at også barn med nedsatt funksjonsevne får et tilbud i tråd med loven. Men barnehageeier sitt ansvar er avgrensa til hva barnehagen kan gjøre innenfor det ordinære tilbudet.

1.2 Tilrettelegging etter barnehageloven § 37 – kommunen sitt ansvar

Alle barnehagebarn har krav på et tilbud i tråd med barnehageloven og rammeplan for barnehagen. Formålet med individuell tilrettelegging jf. §37 er å sikre at barn med nedsatt funksjonsevne kan nyttiggjøre seg av barnehagetilbudet på lik linje med andre barn, og få likeverdige utviklings- og aktivitetsmuligheter. Dersom et barn trenger individuell tilrettelegging for å kunne ta i bruk barnehageplassen, har kommunen plikt til å fatte vedtak om dette, jf. barnehageloven § 37 første setning.

Hensikten med den individuelle tilrettelegging er å avhjelpe barnets utfordringer, så det kan nyttiggjøre seg av barnehageplassen. Tilrettelegging skal fastsettes med utgangspunkt i barnets behov, og ressursene tildeles barnet i et enkeltvedtak.

Tilrettelegging kan være endring av bygg for å tilpasse til barnets behov, utstyr som barnet trenger for å benytte seg av tilbudet, ekstra bemanning, opplæring av ansatte eller andre tiltak som er nødvendige. De konkrete tilretteleggingstiltakene skal være formålstjenlig når det gjelder å møte barnets behov.

Begrepet «nedsatt funksjonsevne» er ikke definert i barnehageloven, men forarbeidet sier at vilkåret omfatter fysiske, psykiske og kognitive funksjonsnedsettinger. Sentralt i vurderingen er om barnet har en funksjonsnedsetting av en slik art at det hindrer barnet i å bruke barnehageplassen på lik linje med andre barn. Her gjør kommunen en skjønnsmessig og konkret vurdering, og kartlegger i hvilke situasjoner barnet evt. har en nedsatt funksjonsevne, og hvorfor det har det. I tillegg må det gjøres en vurdering av hva som er barnets beste, og dette skal vektlegges.

Det er kommunen som barnehagemyndighet som har ansvar for å sikre at aktuelle barn får individuelt tilrettelagt barnehagetilbud. Plikten gjelder barn med nedsatt funksjonsevne som er bosatt i kommunen, og som har barnehageplass.

1.3 Unntak – uforholdsmessig byrde for kommunen

«Plikten til tilrettelegging omfatter ikke tiltak som innebærer en uforholdsmessig byrde for kommunen. Ved vurderingen av om tilrettelegging innebærer en uforholdsmessig byrde, skal det særlig legges vekt på tilretteleggingens effekt for å nedbygge funksjonshemmende barrierer, de nødvendige kostnadene ved tilretteleggingen og virksomhetens ressurser.»

I barnehageloven § 37 andre setning, står det at plikten til tilrettelegging ikke omfatter tiltak som innebærer en «uforholdsmessig byrde» for kommunen. Dette handler om kommunens plikt om å legge til rette for tilbudet i en bestemt barnehage. I forarbeidet fremheves det at dette unntaket er ment som en snever sikring, og at foresatte til barn med nedsatt funksjonsevne i utgangspunktet har rett til å velge barnehageplass på lik linje med andre.

Dersom kommunen kommer til at det er en «uforholdsmessig byrde» å legge til rette for barnehagetilbudet i en enkeltbarnehage, må kommunen tilby barnet plass i en annen barnehage. Kommunen kan ikke bruke «uforholdsmessig byrde» som grunn til å ikke tilby barnet en barnehageplass i kommunen. Kommunens økonomi er ikke en begrensning.

1.4 Tilrettelegging eller spesialpedagogisk hjelp?

Grensen mellom tilrettelegging etter barnehageloven § 37 og spesialpedagogisk hjelp etter barnehageloven § 31 er ikke alltid like lett å skille. Retten til spesialpedagogisk hjelp utelater ikke behov for tilrettelegging. Noen barn har behov for begge deler.

Figuren under viser skille mellom § 31 Spesialpedagogisk hjelp og § 37 Barn med nedsatt funksjonsevne.

Kommunen har egen rutine for saksbehandling ved spesialpedagogisk hjelp.

SPECIALPEDAGOGISK HJELP §§ 31, 32, 33, 34, 35	INDIVIDUELL TILRETTELEGGING § 37
En pedagogisk støtte for å gjøre barnet bedre rustet til skolestart. Formålet er å gi barn med særlig behov <u>tidlig hjelp og støtte til</u> utvikling og læring. I vurderingen er det aktuelt å se på barnet si utvikling, læring, evner og forutsetninger – for eksempel om barnet utvikler seg senere/ annerledes enn forventet.	Nødvendige tiltak for at barn med nedsatt funksjonsevne kan ta i bruk det ordinære barnehagetilbudet. Formålet er å <u>tilpasse omgivelsene til</u> barnet, slik at barnet <u>kan bruke</u> barnehageplassen sin.

2 Kommunen sin «aktivitetsplikt» - plikt til å fange opp barn som trenger tilrettelegging

Barnehageloven § 37 krever at kommunene «skal sikre» at barn som har nedsatt funksjonsevne får et tilrettelagt barnehagetilbud. Kommunen som barnehagemyndighet har plikt til å fange opp barn som kan ha rett på tilrettelegging.

Departementet skriver i forarbeidet til barnehageloven at de «*har valgt å ikke foreslå en plikt til å ha en kommunal søknadsordning*». Barnehagen og foresatte må ikke «søke» om tilrettelegging for at kommunen skal være forpliktet til å legge til rette for barnet. Plikten til individuell tilrettelegging ligger til kommunen. Dette innebærer at kommunen må sørge for at barn med nedsatt funksjonsevne får et egnet individuelt tilrettelagt barnehagetilbud. Det vil likevel være formålstjenlig at Sør-Odal kommune får skriftlig en søknad om behovet fra foresatte som er skrevet i nært samarbeid med barnehagen. Søknadsskjema kan fås av styrer i den enkelte barnehage og ligger på kommunens hjemmeside.

2.1 Sikring av tilretteleggingsplikten – innhold i vedtaket

Når kommunen skal fatte vedtak om tilrettelegging, må de følge forvaltningsloven. Dette stiller krav til at vedtaket er begrunnet og at saken er så godt opplyst som mulig. Begrunnelsen skal sette foresatte og barnehagen i stand til å forstå vedtaket. Dette stiller krav til at kommunen, på en god og forståelig måte, viser hvordan en har vurdert lovens vilkår. Gode vurderinger krever at kommunen får saken godt opplyst.

2.2 Opplysning av saken, jf. forvaltningsloven § 17

Kommunen «skal påse at saken er så godt opplyst som mulig før vedtak treffes», jf. forvaltningsloven § 17. Å få saken godt opplyst er nødvendig for at kommunen skal kunne gjøre vurderingene § 37 krever. Da barna sine behov for tilrettelegging er ulike, vil også kommunens undersøkelser for å få saken godt opplyst variere. Noen saker krever grundigere undersøkelser enn andre.

Det er ikke krav om sakkyndig vurdering i saker der barn har behov for tilrettelegging av barnehagetilbudet etter barnehageloven § 37. Uttalelsene fra barnehage og foresatte er derfor viktig, jmf. søknadsskjemaet.

I enkelte saker kan det være nødvendig med en uttalelse fra eksterne samarbeidspartnere som for eksempel lege, helsestasjon eller spesialisthelsetjenesten.

Det blir i utgangspunktet ikke innhentet sakkyndig uttalelse fra PPT, da PPT har ikke lovpålagte oppgaver etter § 37. PPT kan bistå ved behov og vil i noen saker være en naturlig samarbeidspartner.

Når et barn tidligere har hatt individuell tilrettelegging av barnehagetilbudet, skal tiltak og effekt av dette være del av opplysningene i et nytt vedtak. Barnet skal, så langt det er mulig, uttale seg i saken. Barnets syns skal vektlegges.

2.2.1 Samtykke

Det er ikke et krav at foresatte skal samtykke til tilrettelegging i barnehagen, jf. barnehageloven § 37. Kommunen skal av eget initiativ sette i gang tiltak dersom de får kjennskap til at et barn har behov for tilrettelegging av barnehagetilbudet, og hvis dette er mer omfattende enn det barnehagen kan gjøre innenfor det ordinære tilbudet. Om kommunen vurderer å sette i gang tiltak uten at foresatte har vært involvert, må kommunen forhåndsvarsle foresatte om dette, jf. forvaltningsloven § 16. Foresatte vil da få mulighet til å uttale seg i saken før det blir gjort vedtak. Normalt gjør hensynet til best mulig opplysning av saken, det nødvendig å innhente uttalelse fra foresatte før vedtaket blir fattet.

Kommunen kan ikke innhente taushetsbelagt informasjon om barnet uten samtykke fra foresatte. Kommunen kan heller ikke dele informasjon om barnet med andre instanser uten at det er hjemmel i lov for det, og dette må det også innhentes samtykke fra foresatte om. For eksempel gjelder dette om kommunen vil involvere PPT eller annen sakkyndig instans.

Dersom foresatte er uenige i kommunens vurdering av om barnet har nedsatt funksjonsevne, og ikke ønsker tilrettelegging, kan kommunen likevel fatte et slikt vedtak. Om kommunen, med bakgrunn i opplysningene i saken og barnets beste, mener at barnet har behov for tilrettelegging, skal kommunen fatte vedtak om dette. Foresatte kan da påklage vedtaket til Statsforvalteren. Statsforvalteren behandler alle sider av saken (forvaltningsloven § 34).

2.2.2 Vedtaket

Kommunen fatter vedtak om tilrettelegging av barnehagetilbudet til barn med nedsatt funksjonsevne. I vedtaket må det vurderes konkret i hvilke situasjoner barnet kan sies å ha nedsatt funksjonsevne, og hvorfor.

Kommunen skal fatte vedtak både når en kommer frem til at et barn har rett til tilrettelegging etter barnehageloven § 37, og når en kommer frem til at barnet ikke har en slik rett.

Avgjørende for plikt til å fatte vedtak er om kommunen har satt i gang undersøkelse. Vurderingen skal ta utgangspunkt i vilkår i barnehageloven § 37, og være i tråd med forvaltningslovens regler for enkeltvedtak.

Vedtaket skal sendes til barnets foresatte. Barnehagen er kopimottaker.

Vedtaket skal som et minimum inneholde følgende:

- Reglene vedtaket bygger på
- Framstilling eller tilvisning til faktagrunnlaget
- Hovedhensynet som har vært avgjørende for de skjønnsmessige vurderingene
- Vurdering av vilkårene i barnehageloven § 37
 - Om barnet har nedsatt funksjonsevne
 - Identifisere hva som er til hinder for at barnet kan ta i bruk barnehageplassen sin på samme måte som andre barn
 - Tiltak som barnehagen skal legge til rette for og hvem som er ansvarlig for tiltakene
 - Hvilke situasjoner krever tilrettelegging
 - Når det trengs tilrettelegging
 - Hvordan tilrettelegge
 - Timetall for tilrettelegging. Dersom det gis færre timer enn det er meldt behov for, må det skrives inn de vurderingene som er gjort for at det blir gitt færre timer.
 - Om kommunen mener tilrettelegging kan håndteres innenfor barnehagens generelle tilretteleggingsplikt, må dette begrunnes konkret.
 - Om tilretteleggingen vil være en «uforholdsmessig byrde» for kommunen, må det vises hvordan de lovbestemte hensynene er vektlagt.
- Barnets beste skal være et grunnleggende hensyn
- Informasjon om retten til å gjøre seg kjent med dokumentene i saken, jf. forvaltningsloven § 18
- Informasjon om klagerett, klagefrist, klageinstans og framgangsmåte ved klage

2.2.3 Klage til Statsforvalteren

Statsforvalteren er klageinstans for vedtak om individuell tilrettelegging for barn med nedsatt funksjonsevne. Klagen sendes til kommunen, som tar stilling til om de vil omgjøre vedtaket. Dersom vedtaket opprettholdes sendes klagen til Statsforvalter.

3 Rapportering og evaluering av vedtaksperioden

Kommunen som barnehagemyndighet har ansvar for å påse at barnehagene følger opp innholdet i vedtaket. Det vil si å se til at barnehagenes planer for gjennomføring av vedtaket blir brukt, og at planene og årsrapportene blir sendt til kommunen.

3.1 Plan for tilrettelegging for barn med vedtak

Barnehagen skal i samarbeid med foresatte skrive en plan for gjennomføring av vedtaket.

Barnehagen skal sende kopi av planen til barnehagemyndighet innen 1 måned etter at vedtaket er fattet.

Plan for tilrettelegging for barn med vedtak skal:

- Gi informasjon til barnehagemyndighet. Målet er å følge opp om tilrettelegging blir gjort i tråd med vedtaket.
- Ved avvik eller at tiltak ikke har effekt skal barnehagemyndighet ha dialog med leder i barnehagen om hva utfordringene er, og hva en skal gjøre videre
- Arkiveres i barnets mappe i kommunen sitt sakssystem WebSak ACOS

3.2 Evaluering

Barnehagen skal etter vedtaksperioden, skrive en evaluering for hvordan de har ivare tatt arbeidet med tilrettelegging.

Barnehagen skal sende barnehagemyndighet årsrapporten innen 15. juni eller senest innen 1 måned etter at individuell tilrettelegging er avsluttet.

Årsrapportene skal:

- behandles av barnehagemyndighet. Målet er å følge opp om tilrettelegging er gjort i tråd med vedtaket
- være en del av grunnlaget dersom vedtaket skal videreføres
- arkiveres i barnets mappe i kommunens sakssystem WebSak ACOS

Dersom det søkes om videreføring av vedtak skal evaluering legges ved ny søknad.

4 Avvik

Avvik i forhold til rutinen skal registreres i kommunens avvikssystem Compilo og behandles videre. Avvik rettes.

Private barnehager må bruke sine internkontrollsystem.

6. Ansvar – gjennomføring

Hva	Rutine	Ansvarlig
Informasjon og maler	Barnehagemyndighet skal til enhver tid ha rutiner / skjemaer / maler som er oppdatert i tråd med gjeldende lovverk.	Barnehagemyndighet
Informasjon på nettsiden	Aktuelle rutiner / skjemaer / maler skal legges ut på kommunen sin nettside og i kommunens kvalitetssystem Compilo.	Barnehagemyndighet
Informasjon til barnehagen	Barnehagemyndighet orienterer om lovendringer/ skjemaer / rutiner / maler til barnehagestyrere via e-post evt også i barnehageledermøter.	Barnehagemyndighet
Informasjon til foresatte	Foresatte får informasjon på kommunens nettside.	Barnehagemyndighet
	Barnehagestyrer informerer foresatte dersom barnehagen ser et behov for tilrettelegging.	Barnehagestyrer
Innmelding av behov	Kommunen vurderer fortløpende om et barn kan ha behov for tilrettelegging uavhengig av om kommunen får en søknad om behov eller ikke. Det er en fordel om kommunen får søknad fra foresatte som er utarbeidet i nært samarbeid med barnehagen, dersom et barn har behov for individuell tilrettelegging.	Barnehagemyndighet i samarbeid med barnehagestyrer og foresatte.

Vedtak	Barnehagemyndighet fatter vedtak jf. forvaltningsloven, der det bl.a. tas stilling til: • Om barnet har nedsatt funksjonsevne, og om den nedsatte funksjonsevnen gjør at barnet ikke kan delta i barnehagen på lik linje med andre barn • Hva som skal til av tilrettelegging og hvem som skal stå for tilretteleggingen • Opplyse saken i et vedtak. Dersom det anbefales mindre timer enn søknaden synliggjør, må det forklares hvorfor man mener at anbefalte årstimer er forsvarlig. • Tas stilling til barnets beste • Informasjon om klageadgang, frist, instans og rett til å se sakens dokumenter Saker skal håndteres fortløpende etter hvert som de kommer inn, og i hovedsakelig for ett barnehageår om gangen.	Barnehagemyndighet
Klage på vedtak	Statsforvalteren bekrefter, opphever eller gjøre om kommunens vedtak	Statsforvalteren
Informasjon om vedtak	Barnehagemyndighet sender vedtaket til Foresatte med kopi til barnehagen. Barnehagemyndighet skal informere barnehagen om plikt til utarbeiding av plan og årsrapport, samt ramme for økonomisk ramme for tildeling. Informasjon om evt. tilbakebetaling.	Barnehagemyndighet
Plan for oppfølging Frist 1 mnd. etter mottatt vedtak	Barnehagen skal, i samarbeid med de foresatte, skrive en plan for oppfølging av vedtaket, jf. mal for dette: <i>Plan for tilrettelegging for barn med vedtak etter barnehageloven § 37</i>	Barnehagestyrer
Årsrapport Frist 15. juni, evt 1mnd etter vedtakets slutt	Barnehagen skal skrive en rapport for hvordan de har ivaretatt tilrettelegging. Barnehagemyndighet går gjennom årsrapporten.	Barnehagestyrer Barnehagemyndighet

7 Referanser/kilder

- [Tilrettelegging av barnehagetilbudet for barn med nedsatt funksjonsevne](#)
- [Tolkingsuttale – Utdanningsdirektoratet](#)
- [Barnehageloven](#)
- [Rammeplan for barnehager](#)
- [Veilederen for spesialpedagogisk hjelp – Utdanningsdirektoratet](#)